

IMPORTANȚA NAȘTERII LIMBILOR ÎN ANTROPOLOGIA ROUSSEAUISTĂ

Sorin Purec, lect. univ.,
Universitatea "Constantin Brâncuși"
– Tg-Jiu

THE IMPORTANCE OF LANGUAGE'S BIRTH IN ROUSSEAU'S ANTHROPOLOGY

Sorin Purec, lect. univ.,
Universitatea "Constantin Brâncuși"
– Tg-Jiu

ABSTRACT. Rousseau's anthropology may be interpreted from his vision of language. So, a philosophy of language, as an interpretation key of his conception is also possible in the case of this great philosopher. Liberty, sentiment, perfectibility - fundamental concepts of Rousseau's thought may be perceived differently through the filter of the philosophy of language

Epoca luminilor este preocupată de problematica limbii, atât sub aspect metafizic cât și sub cel lingvistic, chiar dacă de foarte multe ori cele două dimensiuni se confundă.

De la Giambattista Vico (1668-1744) savanții vor vorbi despre „limba primară” sau „limba zeilor”, iar de aici se vor inspira atât Rousseau cât și Frederik cel Mare al Prusiei. Sub influența acestei „mode” a epocii se povestește că, într-un proiect secret, Frederic al II-lea ar fi încercat să afle limba originară, aceea pe care Dumnezeu ar fi lăsat-o lui Adam, limbă în care creatorul și creatura se înțelegeau. Poate că între noi și Dumnezeu s-a întrerupt comunicare tocmai din cauză că am uitat sau am pierdut limba originară. Inițiativa regelui a fost să izoleze doi copii în grădinile palatului său. Aceștia au primit îngrijiri fără cusur, dar îngrijitorilor li s-a interzis să vorbească cu ei. Se aștepta ca la un anumit moment copiii să înceapă să vorbească spontan „limba originară” doar pentru că au fost constrânși de nevoia naturală de a avea o limbă iar semenii de dincolo de gard nu le-au oferit-o. Acest lucru nu s-a întâmplat pentru că cei doi copii au

Abstract. Rousseau's anthropology may be interpreted from his view on language. So, a philosophy of language, as an interpretation key of his conception is also possible in the case of this great philosopher. Liberty, sentiment, perfectibility - fundamental concepts of Rousseau's thought may be perceived differently if applied the filter of the philosophy of language.

Enlightenment showed interest in language issues, both from a metaphysic and linguistic point of view, even though the two dimensions are quite often confused.

Beginning with Giambattista Vico (1668-1744), scientists speak of "primary language" or "language of the Gods", which was to inspire both Rousseau and Prussia's Frederick the Great. Under the influence of this "fashion" of the day, it is said that Frederick the Great had a secret project – that of finding out the original language, which God had left to Adam; this was thought to be the language in which the creature and the creator could communicate.

Maybe between God and us communication was interrupted by the very fact of having forgotten the primary language. The king came up with the idea of isolating two children in the gardens of his palace. They were perfectly taken care of, nevertheless the care-takers were forbidden

murit înainte de maturizare într-o muțenie cvasitotală pentru că limbajul lor nu a fost mai bogat decât țipetele și onomatopeele care le ajunseseră la urechi și pe care le imitau. Acest experiment nu a îmbogățit cu nimic cunoștințele lingviștilor, mai degrabă pe cele ale sociologilor. Nimeni nu poate spune nici că limba originară, „Limba zeilor” ar fi existat, nici că nu ar fi existat: experimentul arată doar că cei doi copii nu au descoperit-o. Ideea de limbă originară, unică, este doar o supoziție metafizică. Se poate vorbi mai bine de limbile originare, ca fiind acelea care au apărut pe areale determinate în sânul unor populații izolate în arealul său. Nu putem vorbi de limbă originară decât până în momentul contactului între culturi cu limbi diferite. Sociologii vor concluziona că lipsa socializării duce la moarte iar cum limba este elementul fundamental al însușirii culturii unei societăți, lipsa limbii produce moartea omului ca ființă socială. Această concluzie poate fi sprijinită și de experiența așa numiților copii-lup sau copii crescuți de animale care au trăit, în medie, doar puțin peste vârsta naturală a animalelor care i-au crescut, tocmai din cauza lipsei socializării mijlocite de limbaj.

Experimentele lingvistice, chiar dacă nu atât de atroce ca cel al monarhului prusac, au continuat. Gânditorii precum Condillac în *Eseu asupra originii cunoștințelor omenești*, Pierre de Maupertuis în *Reflecții filosofice asupra originii limbilor și semnificației cuvintelor*, Beauzee în articolul *Langue* din Enciclopedie vor lansa idei materialiste despre limbaj în opoziție cu Giambattista Vico în *Scienza nuova* și Rousseau în *Eseu despre originea limbilor* și *Discurs asupra inegalității dintre oameni*, promotorii idealismului lingvistic după care forma originară a limbilor este limba poezilor sau o exprimare puternic metaforică.

Cercetarea și metodologia lingvistică științifică modernă, comparativismul istoric inițiate de savanți precum Franz Bopp, Jacob Grimm sau Wilhlem von Humboldt nu ar putea fi imaginate fără provocarea

from talking to them. It was believed that, at a certain moment, the children would start talking the primary language spontaneously, just because they were forced, by natural need, to develop a language, while their fellows from outside the gardens will not have provided it to them. This never happened as both children died before becoming mature in a quasi-total muteness, since their language never evolved past the cries and onomatopoeias which they were hearing and thus imitating.

This experiment didn't enrich linguists' knowledge a bit, even though it may have helped the sociologists. We still don't know whether Gods' primary language existed at all; the experiment proved only the fact that the two children didn't discover it. The idea of primary language remains just a metaphysical presupposition. All that can be said is the fact that primary languages appeared on specific, limited areas, in side isolated populations. We can't speak of a primary language up until the moment of the contact between cultures that have different languages. Sociologists will conclude that the lack of socialization leads to death and, as language is the fundamental feature of a culture, the lack of language produces the death of the individual as social being. Another argument for this conclusion is the experience of the so-called wolf-children or children brought up by animals and which averagely lived only a bit longer than the natural age of the animals that raised them; this could be explained by the very lack of the socialization mediated by language.

This type of linguistic experiments, even though not as rough of the one presented above have continued. Thinkers such as Condillac in his *Essay on the origin of human knowledge*, Pierre de Maupertuis in *Philosophical reflections on the origin of languages...*, Beauzee in the article *Langue*, published in the Encyclopedie, will show support for materialist ideas on language, contrary to G Vico in *Scienza nuova* and Rousseau in *Essay on the origin of*

epistemologică rousseaistă.

Prima întrebare pe care Rousseau și-o pune asupra limbii se referă la apariția sa.

Cum a fost posibil ca acest sistem de semne să ia naștere într-o societate de vânători și culegători care trăiau solitari într-o natură extrem de darnică, fără să aibă nevoie unii de alții? Întrebarea referitoare la originea limbilor ascunde o capcană sesizată de autorii tratatelor „despre originea limbajelor”: cum au stabilit oamenii regulile „convenției” lingvistice dacă nu folosind deja o limbă? În ce limbă au comunicat ei pentru a stabili convenția fondatoare originară a primei limbi? Rousseau vorbește mereu de limbi și nu despre Limbă, dar oricâte lămuriri ar oferi analiza istorică și filosofică, misterul apariției limbilor pare a rămâne intact.

Cea mai simplă presupunere este că limba a apărut în grupurile de oameni care se într-ajutorau reciproc și deci aveau nevoie să comunice. Dar cum omul natural nu simțea nevoia sprijinului semenilor, singurul grup plauzibil rămâne familia, iar limba s-ar fi dezvoltat ca urmare a existenței relațiilor de familie, dintre adulți, părinți și copii.

În argumentarea sa, Rousseau strecoară o eroare antropologică: familia naturală nu are coeziune[1]. „Dar, pe lângă că aceasta n-ar rezolva nicidecum obiecțiile, ar însemna să comitem greșeala acelor care, cugetând asupra stării de natură, îi atribuie ideile create în societate, văd totdeauna familia adunată în aceeași locuință și pe membrii ei păstrând între dânșii o unire la fel de intimă și de permanentă ca aceea existentă între noi, unde atâtea interese comune îi unesc; în realitate, în această stare primitivă, neexistând nici case, nici cabane, nici vreun fel de proprietate, fiecare se adăpostea la întâmplare și adesea pentru o singură noapte; masculii și femelele se împreunau întâmplător, potrivit întâlnirii, prilejului și dorinței, fără ca cuvântul să fie interpret foarte necesar al lucrurilor pe care aveau să și le spună; ei se păraseau unii pe alții cu aceeași ușurință. Mama alăpta copiii mai întâi pentru propria ei nevoie; apoi când datorită obișnuinței îi

languages..., the latter being promoters of linguistic idealism (according to which the original shape of languages is poets' language or a strongly metaphorical expression).

Modern linguistic research and methodology and historical comparativism initiated by scientists such as Franz Bopp, Jacob Grimm or Wilhem von Humboldt could not be imagined without the Rousseauist epistemological challenge. Rousseau's first question about language discusses its initial phase.

How is it that such a system of signs appeared in a society of hunters that lived in the solitude of a wealthy nature, without needing one another?

The question concerning the origin of languages hides a trap that the exegetes highlighted – how could the primitive folks establish the rules of linguistic convention, if not by using a language? What is this language that they used in order to communicate from this point of view? Rousseau speaks of *languages*, and not *language*, and no matter how many explanations one can offer, the mystery of language appearance remains intact.

The simplest presupposition is that language appeared in the groups of people that helped each other and thus needed to communicate. But, as natural man didn't need his fellow's support, the only plausible group left was family, while language developed as a result of family relations, between adults, parents and children.

In his argument, Rousseau slips an anthropological error: natural family has no cohesion [1]. “Still, besides the fact that this would not fix the objections, it'd mean making the same mistake as those which, when meditating at the state of nature, they attribute to the latter the ideas which pertain to an already existing society. (...) In this primitive state, where there were nor houses or cottages, or any type of property, everyone was finding a random place to stay, while males and females were mating

deveneau dragi, fi hrănea pentru că ei aveau nevoie de aceasta. De îndată ce aveau forța necesară pentru a-și căuta hrana, copiii nu întârziu să-și părăsească mama; și, cum nu prea exista vreun alt mijloc de a se regăsi decât acela de a nu se pierde din ochi, ajungeau să nu se mai recunoască nici măcar între dâșii"[2].

Pe de altă parte, comunicarea ar fi trebuit să vină din partea copilului pentru că el are de exprimat nevoi pe care nu și le poate satisface singur, ceea ce este imposibil și absurd – deci un nou argument împotriva apariției limbii.

Micile familii care ar fi reușit să-și păstreze coeziunea din necesitatea de a supraviețui rămăneau legate nu de dragoste sau pasiuni, ci doar de această necesitate, luptând cu greu pentru supraviețuire și abrutizați de această luptă. În acest stadiu chiar dacă „existau căsătorii, dar nu exista iubire”[3], „instinctul ținea loc de pasiune, obișnuința ținea loc de predilecție, oamenii deveneau soț și soție fără să fi încetat să fie frate și soră. Dar în acest stadiu nu exista nimic destul de însuflețitor ca să dezlege limba, nimic care să poată smulge destul de frecvent accente de pasiune arzătoare pentru a le preschimba în convenții...”[4].

Un alt argument este că omul rătăcitor prin păduri în căutarea hranei, chiar dacă este capabil de inventarea limbii și o folosește într-un grup restrâns, va inventa cuvine pe care alte grupuri construite similar nu le cunosc, astfel că odată cu despărțirea grupului, format conjunctural, limba se pierde și nu mai este înțeleasă de alții. „Viața rătăcitoare și vagabondă nu lasă timp nici unei limbi să capete consistență”[5].

Trecând peste această problemă pe care, de fapt, o lasă nerezolvată, Rousseau își va pune alta referitoare la semnificația cuvântului – conotația, intensiunea, conținutul, cum este denumită în logică – se formează printr-un proces rațional de abstractizare. Cum a fost posibil acest proces „dacă oamenii au nevoie de cuvânt pentru a învăța să gândească”[6], însă ei au avut nevoie

randomly...while there was no need for communication...” [2].

On the other hand, communication was supposed to come from the child, as it has to express needs that it can not satisfy itself, which is absurd, thus one more argument against the appearance of the language.

Small families, which would have managed to keep their cohesion out of the necessity to survive, were stuck to this necessity, rather than love or passion; what matters is the struggle for survival. At this stage, even if there were marriages, there was no love [3].

Instinct was the surrogate of passion; marriages between sister and brother were not impossible... [4].

Another argument is that the primitive man, wandering through the woods, looking for nourishment; even if he is capable of inventing language and make use of it in a small group, he will invent words that other groups, similarly built, do not know. The result is that, when the group breaks, the language is lost and is no longer understood by others. “The wandering and vagabond life doesn’t allow enough time for a language to become consistent” [5].

Leaving this matter unsolved, Rousseau will get into another one that deals with the significance of the word – connotation, intension, content, as it is named in logic. How was this process possible, “since people need word in order to learn how to think”[6], but, at the same time they needed to know how to think in order to get to the art of the word”[7]?

Otherwise, for the primitive, communication by gestures is more eloquent, while his members are more visible and have more existential importance, therefore it’s not surprising that he favors them versus the weakness of the voice, the latter not necessarily being of help in the process of survival.

The need to communicate is universal

să știe să gândească pentru a ajunge la arta cuvântului”[7]?

De altfel, pentru un primitiv este mai elocventă comunicarea gestuală, membrele sale sunt mai vizibile și au o mai mare importanță existențială pentru el, așa că ar fi de așteptat să le dea importanță primordială în raport cu slăbiciunea vocii care nu îl ajută prea mult ca să supraviețuiască. De ce atunci sălbaticul ar alege vocea să comunice în detrimentul membrilor cu adevărat importante.

Nevoia de comunicare este universală și nu depinde strict de limbajul oral. Chiar dacă primitivul trăiește izolat, își va exprima sieși sau celor din proximitatea sa suferințele, temerile, bucuriile, pericolele etc. Este evident că prima tentație este exprimarea prin gesturi[8], dar gestul este neoperațional pentru indivizii aflați la distanță sau noaptea, fiind potrivit doar atunci când cei care comunică stau față în față. De aceea a fost dublat de sunetul vocii[9]. Primele cuvinte trebuie să fi exprimat situații întregi de viață, cu o semnificație extinsă, treptat vocabularele s-au îmbogățit, au apărut părțile de vorbire și de propoziție etc.

Abstractizarea și folosirea ideilor generale sunt procesele cele mai dificile pentru apariția limbii, așa cum o există azi și cum o folosim noi, pentru că sunt operații nenaturale. Este de așteptat ca primitivul să dea nume lucrurilor, dar harta realității sale este foarte bogată. El nu distinge asemănările fundamentale a lucrurilor din aceeași specie sau de același fel pentru a le numi cu un singur termen sau a le subsuma unui concept, ci le va da nume plastice și diferite care exprimă concret ceea ce este obiectul. Este nevoie de foarte mult timp pentru a observa ceea ce au ele comun, că însușirile comune sunt mai multe și mai importante decât cele necomune. De aceea vocabularul primitivului, chiar dacă acest lucru pare paradoxal, trebuie să fie cu atât mai extins cu cât cunoștințele sale sunt mai reduse[10]. Este de așteptat ca, mai degrabă, cuvintele să fie uitate odată cu dispariția obiectului

and does not strictly depend on oral language; even in the case of the primitive who lives in isolation, he/she needs to express to him or to those around him his sufferance, his joy and the dangers. It is obvious that the first impulse is to express via gestures, still the gesture is unoperational for individuals that are at a certain distance or in the night; it works well if the ones communicating are facing one another [8].

That's why it was doubled by the sound of the voice [9].

Abstractization and the using of general ideas are the most difficult processes from the point of view of the appearing of the language, as it is today, since they are quite unnatural. It is expected that the primitive give names to things, nevertheless the map of reality is quite rich. He doesn't distinguish among fundamental resemblances of the things from the same species, but instead will give them plastic names, which express *in concreto* what the object is. Observing what things have in common require more time, as common treats are outnumbering and are more important than the un-common. The result is that the primitive's vocabulary must paradoxically be more extended, as his knowledge is more reduced[10]. It is expected that words be forgotten when objects disappear, rather than producing the phenomenon of abstractization

More than that, abstractions don't have a natural reference, they are ideal and depend on the existing of an evolved language and thus exist only inside the language. Primitive vocabulary is rich as it entails the names of the things, a noun for every object (if there is no synonymy). These nouns are all the time proper nouns. Common nouns were too abstract to show up in this phase of the language development.

The difficulty is still not overcome, for the abstractization already supposes an established language in order to develop abstractions. The very prediction is inexplicable, as it pre-supposes the

denumit, decât să se producă fenomenul abstractizării. Mai mult, abstracțiile nu au referință naturală, ele sunt ideale și depind de existența unui limbaj dezvoltat, existând doar în limbaj. Limbajul omului primitiv are un vocabular bogat deoarece cuprinde numele lucrurilor, câte un substantiv pentru fiecare obiect din natură (dacă nu există sinonimie). Aceste substantive sunt de fiecare dată proprii. Substantivele comune erau prea abstracte pentru a apărea în această fază a dezvoltării limbii. Dificultatea rămâne insurmontabilă pentru că abstractizarea presupune deja un limbaj format pentru a dezvolta abstracțiile. Însăși predicția este inexplicabilă deoarece presupune atribuirea unei însușiri sau acțiuni cu un grad ridicat de generalitate unui obiect, ori generalizarea este greu observabilă de cel care nu poate gândi din cauza lipsei limbajului. Definierea termenilor nu putea fi decât ostensivă, nici măcar exemplificativă, pentru că ar fi presupus surprinderea asemănarilor și însușirilor comune la mai mulți indivizi dintr-o specie. De asemenea distingerea între genuri și specii sau înălțarea spre categorii este o supoziție inacceptabilă în cazul primitivilor, atâta vreme cât și azi ne lovim – cu toate avantajele dezvoltării limbilor și științelor – de aceeași problemă, iar noțiunile cele mai abstracte sunt dificil de înțeles de omul simplu.

Eseul despre originea limbilor pornește de la momentul socializării incipiente, condiție necesară pentru nașterea oricărei limbi. Limbajul artificial și convențional, așa cum îl știm, nu este încă format și nu există premise logice și raționale pentru a se putea naște, așa cum am arătat mai sus. Totuși, limba a apărut, iar acest lucru nu-l poate contesta nimeni, iar întrebarea referitoare la originea și modul apariției rămâne valabilă.

Rousseau dă la o parte dimensiunea logică a comunicării verbale, în opinia sa, nu aceasta este primordială, ci aceea intuitiv-emotivă, „nu disciplina gândirii discursive, ci strigătul țâșnit din pasiuni”[11]. Capitolul al doilea al *Eseului despre originea limbilor*

connection between a treat or an action with a high degree of generality onto an object, while generalization is hard to observe by the one not being able to think because of the lack of language.

The defining of terms could not be but ostensive, because it'd have supposed the observing of common traits of more individuals in a species. Discriminating between gender and species and the raising towards categories is quite impossible for the primitive; even today, the simple folk have trouble with keeping up with abstract notions.

The *Essay on the origin of languages* starts with the moment of initial socialization, a necessary condition for the birth of any language. Artificial and conventional language, as we know it, is not yet shaped and there are no logical and rational premises to lead to its birth, as suggested above. Even so, language was created, and this is beyond any doubt, while the question dealing with the origin and the manner of its appearance is still open. Rousseau believes that intuitive-emotional communication is primordial

As opposed to its logical dimension – “not a disciplined discursive thought, but instead the burst of passion”[11].

The second chapter of the *Essay...* illustrates that oral language is the result of this burst of passion.

“It's beyond doubt that needs dictate first gestures, while passions pull the first cries (...) The natural effect of first necessities was to further people one from another, rather than bringing them closer”[12].

People are separated from their needs! As absurd as this statement may sound, we would almost expect that survival would teach people to unite, to communicate in order to announce dangers and the threats, but to also work together to keep away from dangers.

Thus language bursts from the needs

ilustrează elocvent perspectiva că limba sub forma limbajului oral nu este rezultatul necesității oarbe și instinctuale, ci s-a impus datorită încărcăturii emotive mai puternice a emisiei vocale. „Vocea pasională” a omului, spune Rousseau, răscolește mai în profunzime resorturile umanității decât orice alt tip de suport semiologic.

„Este, așadar, demn de crezut că nevoile dictează primele gesturi și că pasiunile smulg primele strigăte. Urmărind cu ajutorul acestor distincții succesiunea faptelor, poate că ar trebui să ne gândim la originea limbilor cu totul altfel decât s-a făcut până acum. Geniul limbilor orientale, cele mai vechi din cele ce ne sunt cunoscute, dezmințe în mod absolut evoluția didactică prin care ne imaginăm alcătuirea lor. Aceste limbi nu au în ele nimic metodic și rațional; sunt vii și figurate. Limbajul primilor oameni ne-a fost prezentat ca limbă a unor geometri, dar vedem că el a fost limba unor poeți.

Așa trebuie să fi fost. Nu începem prin a gândi, ci prin a simți. Unii susțin că oamenii au inventat vorbirea pentru a-și exprima nevoile; această părere mi se pare cu neputință de susținut. Efectul natural al primelor necesități a fost acela de a-i îndepărta pe oameni unul de altul și nu de a-i apropia”[12].

Nevoile îi separă pe oameni! Această afirmație pare absurdă pentru că ne-am aștepta ca supraviețuirea să-i fi învățat pe oameni să se unească, să comunice pentru a-și anunța pericolele și amenințările să conlucreze pentru îndepărtarea lor. Nu trebuie, totuși, să uităm că acei primitivi erau liberi într-o natură care le oferea aproape totul, iar nevoile care ar fi trebuit să-i unească erau rare și constituiau primul semnal că locul sau spațiul geografic care a permis apariția acelei nevoi trebuie părăsit. Mai mult, aceleași nevoi creează conflicte, iar primii oameni vor fi intrat mereu în conflict pentru ele, chiar dacă erau nevoi simple într-o natură abundentă. Originea limbilor nu poate rezulta din primele nevoi pentru că ar fi absurd să presupunem că din nevoia care îi separă să

that separate people. Does unity disappear when the uniting danger disappear; one could believe so.

Group’s consistency is maintained on emotional basis.

Passion makes people talk.

Rousseau creates almost a myth of the language origin; language depends on passions – « the individual of the passion is the individual that talks». To Rousseau the musical world of passions is the one creating the language.

The first languages were musical; they were chanted prior to being talked; there is a substantiality between music and language. Music is inspired by passion.

That’s the turn of Rousseau’s analysis; evolution progresses towards a degeneration that touches both music and language.

For Rousseau, the first is the vocal dimension in the original language, and a contradiction is possible: gentle passions/rougher passions.

Rousseau uses the theory of climates and of Montesquieu and takes into consideration two types of languages: southern and northern ones.

The tuneful language, born out of desire, in accordance with sweet passions, leads towards the languages of the South. These have as origin passion and desire. They were born around the waters, the place where savages, strangers one from another met to satisfy their thirst. Little by little, those that see each other often start to like each other and begin to express the feeling. The pleasure of re-seeing and, later on, the passion of love is expressed through long sounds, pleasant to the ear and destined for seduction.

Languages based on rough passions lead towards the languages of the North. Their origin must have been the need of individuals to organize and help each other, that is why these are rougher languages, in which words sound like commandments. These are languages of fire appeared out of

rezulte limba care îi unește. Pe de altă parte e de așteptat ca un grup de oameni, unit pentru a-și satisface o nevoie sau pentru a înlătura un pericol să se destrame imediat ce nevoia sau pericolul au dispărut. Grupul își poate păstra consistența numai pe baze afective, dar satisfacerea nevoilor nu este suficientă pentru crearea acestor legături. „Nu foamea, nici setea, ci iubirea, ura, mânia le-a smuls primele strigăte”[13]. Inventarea vorbirii nu vine din necesități, ci din pasiuni.

Nevoile au dictat primele gesturi, pasiunile vor smulge primele voci. Rousseau pune în practică un adevărat mit al originii limbii, admite că omul pune în practică un sistem prin gesturi, și nu prin limbă încă. Primele pasiuni sunt cele care vor determina utilizarea limbajului. „Un om pasionat este cel care devine un om grăitor”. „Este nevoia cea care creează limbajul? Dacă nevoia, atunci nevoia morală”. Pentru Rousseau, lumea muzicală a pasiunilor permite limbajul. Primele limbi au fost pasionante, cantabile, exista o substanțialitate între muzică și limbaj. S-a cântat înainte de a se vorbi: aceasta înseamnă că melodia a fost inspirată de sentimente, de pasiuni. Însăși vocea e semn și nu intervale muzicale, prin această semnificație ea este în raport nu cu obiectele, ci cu imaterialul.

De aici, Rousseau analizează într-o manieră mai detaliată originea limbilor și dezvoltarea lor. Evoluția merge spre o degenerare care atinge limbile și muzica. Rousseau nu vrea să se întoarcă la o situație anterioară, dar această etapă era necesară, este cea care naște omul înzestrat cu rațiune. Va demonstra că această limbă originară se caracterizează prin aspectul său vocalic: inflexiuni melodice, accente de înălțime. Limbile cântate evoluează, aspectele discontinue (discrete), segmentările nu se regăsesc în acest stadiu.

Pentru Rousseau, prima este dimensiunea vocală în limba originală, dar este posibilă o contradicție: pasiuni blânde/pasiuni mai dure.

Rousseau folosește teoria climatelor a

the necessity to maintain heat in a cold climate. According to Rousseau “the socialization of fire” comes from the north, the cradle of man is in the south. In the difficult regions, the evolution of language follows the needs of man: a language less melodious marked more by articulation, which leads to the current language.

Much later, in the XX-th century, R. Rorty, in his work *Contingency, irony and solidarity* gives a pragmatist solution to the problems left behind by the age of Enlightenment. He will compare contemporary pragmatism with the enlightenment sustaining that it is a new enlightenment which evaluates globally the cultural and social floors in a constructive manner, not just in a critical one. Referring to language, Rorty considers that the analysis of language must be made starting from the theme of its contingency, “a theme originating in the American pragmatism” [14].

Nietzsche had fundamented the relationist theory of language as a categorical framework which would reflect an a temporal pre-constituted order, but Rorty will oppose to this manner of analysis the supposition according to which the conceptual schemes of a language are not discovered, but created, and would not, therefore be necessary, but contingent. The consequences of this could answer Rousseau's question on the naturalness of language:

- There is no hidden order, an order that precedes any knowledge and valorization, whose thrust forces people to adopt, once and for all, a certain categorical framework;
- A language or another, a certain categorical framework represents a human creation (a contextual invention);
- In a human community, distinctly configured from a cultural viewpoint, the categories and principles of thought have been born as random inventions, have been created and could impose

lui Montesquieu și ia în considerare două tipuri de limbi: limbile meridionale și limbile nordice.

Limbile melodioase, născute din dorință, în acord cu pasiunile dulci, conduc către limbile Sudului. Acestea au ca origine pasiunea și dorința. Ele s-au născut în jurul apelor, locul unde sălbaticii străini unii de alții se întâlneau pentru a-și satisface setea. Treptat cei care se vă des încep să se placă și simt nevoia de a-și exprima sentimentul. Plăcerea vederii și, mai târziu, pasiunea iubirii se exprimă prin sunete lungi, plăcute auzului și destinate seducerii.

Limbile bazate pe pasiuni dure conduc către limbile Nordului. Originea lor trebuie să fi fost nevoia indivizilor de a se organiza și întrajutora, de aceea sunt limbi mai aspre în care cuvintele par porunci. Ele sunt limbi ale focului apărute din necesitatea de a păstra căldura într-un climat rece. Potrivit lui Rousseau, „socializarea focului” vine din nord, leagănul omului se află în sud. În regiunile dificile, evoluția limbajului urmează nevoile omului: limbaj mai puțin melodos, marcat mai mult prin articulare, care conduce la limbajul actual.

Mult mai târziu, în secolul al XX-lea, R. Rorty, în lucrarea *Contingenta, ironie și solidaritate* dă o rezolvare pragmatistă problematicei lansate în epoca luminilor. El va compara pragmatismul contemporan cu luminismul susținând că este un nou luminism ce evaluează global palierele sociale și culturale într-o manieră constructivă, nu doar critică. Referitor la limbaj, Rorty consideră că analiza limbajului trebuie făcută pornind de la tema contingenței lui, „tema originată în pragmatismul american” [14].

Nietzsche, fundamentase teza relaționistă a conceperii limbajului ca pe un cadru categorial ar oglindi o ordine atemporală preconstituită, însă Rorty va opune acestui mod de analiza supoziția conform căreia schemele conceptuale ale unui limbaj nu sunt descoperite, ci create și nu ar fi, prin urmare, necesare, ci contingente.

themselves to the community exclusively due to their functional value and their capacity to adapt in rapport to the necessities felt and to the generally accepted goals;

• In comparing languages, the essential criteria is represented by efficacy: their capacity to function at an optimum level for the achieving of goals (and not just invoking some rationally constraining actions) [15].

The problem of the origin and development of language is left unsolved by Rousseau who finds easier the arguments against the appearance of language in the natural state, than to explain the fact of the existence of languages. A possible explanation is that Rousseau raises this problem in the first works, in the moment of glorifying the natural state and in the period in which, rather more preoccupied by music, he links language with passions and music. As a structure of reasoning, we remember that: needs give birth to passions, passions demand with impetuosity their own expressions, different needs imposed by different geographical and climatic environments, will thus appear as different means of expression and communication: the languages of the South and the languages of the North.

If we were to continue the reasoning of Rousseau's argumentation, and, keeping its spirit, we will arrive at a conclusion slightly anti-rousseauistic: if passions configure human nature, and passions are different because they spring from different needs generated by the environments of the existence, then there have been several human natures according to the geographic and climatic environment in which they were formed. In other words, human nature is an illusion and we should be speaking of originating human natures. In fact, Rousseau will sustain the fact of the historical transformation of human nature which has evolved from the natural state to the social state, but did not notice that a distinction

Consecințele acesteia ar putea lămuri întrebară lui Rousseau referitoare la naturațea limbii:

- Nu exista o ordine ascunsa, o ordine ce precede orice cunoaștere si valorizare, a cărei pătrundere obliga pe oameni sa adopte, odată pentru totdeauna, un anume cadru categorial;
- Un limbaj sau altul, un anume cadru categorial reprezintă o creație a oamenilor (o invenție contextuală);
- Intr-o comunitate umana, distinct configurata din punct de vedere cultural, categoriile si principiile gândirii au luat naștere ca invenții aleatorii, au fost create si s-au putut impune comunității, exclusiv datorita valorii lor funcționale si capacității lor de adaptare in raport cu necesitățile resimțite si cu țelurile general acceptate.
- In compararea limbajelor, criteriul esențial îl reprezintă eficacitatea: capacitatea lor de a funcționa optim pentru realizarea unor obiective (si nu invocarea unor acțiuni rațional constrângătoare)[15].

Problema originii și dezvoltării limbii este lăsată nerezolvată de Rousseau care găsește mai ușor argumente împotriva apariției limbii în starea naturală, decât să explice faptul existenței limbilor. O posibilă explicație este că Rousseau ridică această problemă în primele lucrări, în momentul glorificării stării naturale și în perioada în care, preocupat mai mult de muzică, leagă limba de pasiuni și muzică. Ca structură a raționamentului, reținem: nevoile nasc pasiuni, pasiunile cer cu impetuozitate propria lor exprimare, nevoile diferite impuse de medii geografice și climaterice diferite, deci vor apărea modalități diferite de exprimare și comunicare: limbile sudului și limbile nordului.

Dacă am continua raționamentul

NOTES AND BIBLIOGRAPHY

[1] It is possible that this error is involuntary, which is harder to believe. Rousseau shocks his age by the ideas launched, and this one, caught in a rhetorical tissue, seems plausible. This idea does not find sustainers among contemporary anthropology. From another perspective, the idea that the natural family does not exist in the sense known today for the term family leads the French thinker, by destroying the most primary group, to the conclusion that language cannot appear at the impossibility of a plausible answer to the question on how language has appeared. Maybe the answer is another one: from inside Rousseau's conception this enigma cannot be solved; its conception cannot offer an answer to this question, but only give birth to new questions. A conclusion would be that the theory about the natural man is an error from a scientific point of view, therefore a correct theory offers answers to the questions it raises.

[2] *Jean-Jacques Rousseau, Discurs asupra inegalității dintre oameni*, București, Editura Științifică, 1958., pp. 56-57.

[3] *Jean-Jacques Rousseau, Eseu despre originea limbilor*, Iași, Editura Polirom, 1999, p. 58.

[4] *Ibidem*, p. 59.

argumentației lui Rousseau și, păstrându-i spiritul, vom ajunge la o concluzie, ușor antirousseauistă: dacă pasiunile configurează natura umană, iar pasiunile sunt diferite pentru că sunt izvorâte din nevoile diferite generate de mediile existenței, atunci au existat mai multe naturi umane în funcție de mediul geografic și climateric în care s-au format. Altfel spus, natura umană originară este o iluzie și ar trebui să vorbim de naturi umane originare. De fapt, Rousseau va susține faptul transformării istorice a naturii umane care a evoluat de la starea naturală la starea socială, însă nu a observat ca era posibilă și distingerea între naturi umane originare.

Note bibliografice

[1] Posibil ca această eroare să fie involuntară, ceea ce este mai greu de crezut. Rousseau șochează epoca prin ideile lansate, iar aceasta prinsă într-o țesătură retorică, pare plauzibilă. Această idee nu își mai găsește susținători în antropologia contemporană. Din altă perspectivă, ideea ca familia naturală nu există în sensul cunoscut de azi al termenului familie îl conduce pe gânditorul francez, prin distrugerea celui mai primar grup, la concluzia că limba nu poate să apară, la imposibilitatea unui răspuns plauzibil la întrebarea cum a apărut limba. Poate că răspunsul e altul: din interiorul concepției rousseauiste această enigmă nu poate fi dezlegată; concepția lui nu poate oferi răspuns la această întrebare, ci naște noi întrebări. O concluzie se poate desprinde: teoria despre omul natural este o eroare din punct de vedere științific, altfel, o teorie corectă oferă răspunsuri la problemele pe care le ridică.

[2] Jean-Jacques Rousseau, *Discurs asupra inegalității dintre oameni*, București, Editura Științifică, 1958., pp. 56-57.

[3] Jean-Jacques Rousseau, *Eseu despre originea limbilor*, Iași, Editura Polirom,

1999, p. 58.

[4] Ibidem, p. 59.

[5] Jean-Jacques Rousseau, *Discurs asupra inegalității dintre oameni*, op. cit., p. 57.

[6] Ideea că gândirea este imposibilă fără limbă este anterioară luminismului, bine exprimată de clasicul Boileau: „ceea ce este bine gândit este frumos exprimat”, dar se regăsește și în hermeneuticile contemporane. Absolutizând-o, ajungem ca și Rousseau, la imposibilitatea conceperii apariției limbilor.

[7] Jean-Jacques Rousseau, *Discurs asupra inegalității dintre oameni*, op. cit., p. 58.

[8] De aici și dansurile rituale.

[9] Cuvântul a completat expresivitatea comunicării nonverbale, nu a înlocuit-o. Acest lucru este dovedit azi de psihologie care arată cum comunicarea nonverbală are un grad de raționalizare mult mai scăzut decât cea verbală, deci s-a format anterior.

[10] Acesta este un nou argument că limba nu poate fi transmisă decât foarte greu (bogăția vocabularului).

[11] Eugen Munteanu, Prefața la Jean-Jacques Rousseau, *Eseu despre originea limbilor*, op. cit., p. 11.

[12] Jean-Jacques Rousseau, *Eseu despre originea limbilor*, op. cit., p. 23.

[13] Ibidem, p. 24.

[14] Adrian Gorun, *Fundamentele filosofice ale dreptului*, Târgoviște, Editura Bibliotheca, 2005, p.51.

[15] Ibidem, p. 52.